

شاعر

رامپکی فہرول

شہ پوئل شیخانی

۱۴۲۵ھ کوچہ - ۲۰۰۴ زاینی

شيعر

شاه پۆل شېخانى

شاه پۆل شېخانى

۱۴۲۵ كۆچى - ۲۰۰۴ زايىنى

پیشگام

﴿ به‌شأوی خوی‌ای هه‌و دوو جیهان ﴾

خوینهری به‌پرتزو سه‌نگینم..

نهم کۆمه‌له‌ شیعره که له دوو تووی نهم نامیلکه‌یه خۆی نه‌نوینئ
به‌ره‌می ره‌نجی نه‌ده‌بیانه‌ی سالانی رابردوومه.

دیاره منیش به‌ش به‌حالی خۆم به‌ره‌می نه‌ده‌بیم ته‌نها شیعره ،
چونکه له‌ناو ده‌ریای نه‌ده‌ب دا به‌س شیعرم هه‌له‌هینجاوه‌و لیم
خواردۆته‌وه.

بئ‌گومان نویسنی شیعوو ریک‌خستنی وشه‌و ده‌برپرسی ماناکه‌ی به
شێوه‌یه‌کی راست و ره‌وان و پپر ماناو وروژاندنی هه‌ست و سۆزی
خوینهری کاریه‌گری له‌سه‌ر ده‌روونی خوینهر ، کاریکی ناسان‌نی‌یه‌و
هه‌موو کس نه‌و توانایه‌ی له‌هه‌گبه‌دا نی‌یه ، دیاره نه‌مه‌ش خه‌لات
و به‌هره‌یه‌کی خوی‌ای په‌روه‌ردگاره به‌بهنده‌کانی ده‌به‌خشی.

من نالیم شاعیرم ، چونکه ناوی شاعیر زۆر به‌رزوه‌و کالاکه‌ی گران
به‌هایه من ناتوانم له‌به‌ری بکه‌م. به‌لام بۆ خوا سوپاس نه‌و توانایه‌م له

ئارادايە كە كۆپلەيەك شيعر بنوسم پېشكەش بە دۆستىكى خۆمى
بكەم.

بۆيە من دۆستى شيعرم ، ھاورىئى شيعرم ، لەگەل شيعر خزمایەتيم
دروست کردووہ و ھەردوولا کارلېکمان لەگەل يە کتر کردووہ.

شيعرەکانيش سادە و ساکارن و ئالۆزىيان تىدا نىيە ، خوینەر
بەسینايى تىيان ئەگات.

رەنگە كەم و كورپيش لە شيعرەکاندا بەدى بکرىت كە ئەمەش شتىكى
چاوەرۋان كراوە بۆ ھەموو شاعىرىك. چونكە زۆر ئاسايە شاعىران
يان نوسەران لە بەرھەمەکانياندا رەخنە بگىرىت.

وہ من داواكارىشم لە خوینەرە بەرپزەکان كە ھەر كەسى ئەگەر
رەخنەو پېشنيارى ھەيە لەسەر بابەت و ناوەرۆكى شيعرەکان ، ئەوا
دەتوانى ئاراستەم بکات و بە سنگىكى فراوان قەبوولتى ئەو كارە
ئەكەم و كۆمەلنىك سوپاسيشى ئەكەم..

لە كۆتايىدا بەھىواى سەرکەوتن و دوغای خىر بۆ ھەموو لايەك.

شەپۆل شىخانى

ھەولير

۲۰۰۴ زايىنى

﴿ نەگەر بېت و شيعره كانم ﴾

نەگەر بېت و شيعره كانم
وهك چرايهك
له شه وه زهنگ دانه گيرسان
نەگەر بېت و
نەبن به پارچە يەك نان و
مندالانى هەژار تيركەن
رزگاريان بـكەن له برسان
هەر زوو ليژه سەريان بـرن
وشەكانيان لەت لەت كەن و
جەرگ و هەناويان هەلـدرن

﴿ منى ھزار ﴾

منى ھزار
له سوچى كۆلايىكى شار
تەگريام بۇ مافى بىكار
لەپ چريە يەك ھاتە گويم
چريەى دەنگىك
وھ كو زەنگىك
دلۇ دەروونى ھەژاند..
پرسیارى كرد له ناوى من
كه خەلكى كويم..؟
بۆيە منيش خوم پى ناساند
كاتى زانى
من بەندە يەكى ھەژارم
داواكارى
ماف و ھەقى كرپكارم
بۆيە ئەويش

له پاش که می ده رفعت پیدان
دهستی کرد به هوتاف لیدان
(بژی نه وهی ماف نه سینی
ببری نه وهی خه لکی هه ژار
له خاکی خوئی وه ده ردینی))

بیداری

چاو هه ئینه ..
ته ماشایه کی بهر پیت که
له سه رخۆ هه نگا و هه لڭره و
چیت زه وی مه هه ژینه ..

سه رنج بده
ئاسمان لیله ..
خۆر له کاتی ئا و ابو و نه و
بارانیش توندو ره هیله ..

بیدار به وه
له خه و هه سه ..
هۆشت گیرۆده ی ته میکی
چرو خه سه ..

لییان پرسیم

لییان پرسیم

تو کھی پیٹ نایہ دنیاوہ..؟

چوَن ناشنابووی له گهَل سروشت

له سهر کامه لوتکه چیاوہ..؟

وتم خو من بی کهس نیم و

سهرچاوہی من نه زمونیکه

سه دان ساله تیپه ریوه

رابوونیکه

هموو کونجیکی بینوه

زور له میژه هه ولّم داوه

تاره قه و خوینی گهر دنم

تاکو سینهم

به سهر لاشه ما نه خشاوه

به لی نه من

مهلیّ ته من
من ناتوانم سهیری تو کم
چیتز له رهنگت پروانم
لهم ده قهره
بهس ده توانم سهیری خو کم

﴿ نەزمونى شىعر ﴾

ئىستا شىعر
وہ کو مؤمیک داگیرساوہ
لہ روژانى تہمہ نم دا
بو خوشہ وىستيم گرياوہ..
شىعر ئىستا گہلى سہختہ
لہم روژگارہ
پر ہاوارہ
لہم گہردوونہ
پر نەزمونہ
چاو بہ فرميسکەو بەدبہختہ

لہ ناکامى
ہەلکردنى
رہشہ بايہ کى بہہيزا..
گہلاکانى لى ہەلوہرين

لہناو باوہش و نامیڑا..
دداہنہ کانی دہرپہ پین
ئیستا شاعر
لہ ری چہ وساو ان تہ کوژی
لہ رابردوو
یان داہاتوو
ہہ موو کات خوینی تہ مژی

ڪهي سهر به خوم؟!

لهم ولاته چاره ره شه

بو کوي بروم...؟

له وه تي هم دهنگ هه ٿه ڀرم

هاوار نه ڪم:

ڪهي سهر به خوم...؟

ڪس نه گوي له دهنگ ٿي

ڪس نه ته ماشام ٻڪا

ٿاگي له ناو و رهنگ ٿي

له وه تي هم

هر ڙڀر ده ستم

بينايي چاوم گيراوه

به هورو ته م...

من ڪوٽريڪي لانه وازم

روڙو شه و هر له سوورائيم

تاكو مافي خووم نه ستينم..
به دهنكي پر له تاوازم
به ره و رووي دوژمن نه خوینم
چیتز خووم هی راناگیری
ناچار ته پووم..
گه رهردوو بالیشم بپرین
هاوار ته کهم:
که می سه ره خووم..
گه ره میژووش تاوم بسپرین

هۆنراوه کهم

هۆنراوه کهم
دره ختیکی به نه سرینه
هر له و کاتهی که پی نه گا
لیی تی نه گا
نه سرفی گریان و شینه ..

هۆنراوه کهم
هیژی بازووی زور به تینه
هه وره تریشقهی دوای باران و
گرکان و ناگر په رژینه ..

هۆنراوه کهم
ته وژمی سهر رووی زه مینه
هاورپی دهشت و شاخ و به فرو
بوومه له رزه ی پر له قینه ..

شانو

وہرن سہیری
تہم دیمہ نہ سامنا کہ کن
تا تی بگن
کاروانی ژینی پہ ککھ وتوو
بو کوی تہروا..؟
تا تی بگن
دلی برینداری خہ وتوو
چون پی تہگا
بہی پروا..؟

وہرن سہیری
رووداویکی دل تہزین کن
تا بزانی
ہوارگہی جیہانی نوی
چون دامہ زرا..؟

تا بزنان
چرای شهوگاری دوینیمان
بوچی دزرا..؟

دهبی کشتی ئەم دەرپایه
رهورهوهی نیو ئەم دنیاپه
له خولانهوه وهستایی..؟
دهبی مندالی ناو بیشکه
له ترسی ئەم دیمه نه سهخته
له گهرمه ی خه ودا ههستایی..؟
یان چۆله کهیه کی لاواز
سه ر لی شیواوی لانهواز
بالی بیچووی خووی بهستایی..؟
نا نا ، من دهزانم
هه موو ئەو هه والهی رابرد
ئامادهن بو روژیککی نوی
ئەو شانۆپه ی که باسم کرد

هەر له ئیستاه تا مردن
روو به رووی جه ماوهر نه دوی

خۆزگە

خۆزگەم بەو پارووه نانەى
تېر دەكا سكى ھەژارى
يانىش بەو چۆرە ئاوەى
دەچىتە زەوى جوتيارى

بىپيارم دا
وہ کو کوردېك
خۆپاگر بىم
وہ کو گردېك
لەبەردەم ھەموو زۆردارى
بۆيە ھەر زوو
ئاواتم خواست
تاكو بىمە پارووه نانئى
تېر بىكەم سكى ھەژارى

ياخود بيمه چۆرە ئاوى
ئاو بدەم كىلگەى جوتيارى

❖ راپه‌رین ❖

جیهانی شووم
کاتی پیم نایه دنیاوه
من بی گوناح له‌دایک بووم
به نه‌سپایی هه‌موو جه‌ستم
به ده‌روازه‌ی ژین تیپه‌پریم..
که سه‌یرم کرد
چوارده‌ورم کۆت و زنجیره‌و
هه‌ر بویه لییان راپه‌پریم..

که شه و دادی
نه سټیره کان سهر ده ردینن
له چاوانم خه و نه زړینن
پیلووی چاوم
تا دی وشک نه بیته وه
به رووی زه رددم
فرمیسکی لی نه تکیته وه
تا به یانی
دلّم بو خه و دانا خورپی
هر گریانه
له ته وقی سهرم تا کو پی

هيوآ

لټم گه رټن با به ته نيا بم

من چيم نه وى...؟

لهم چاخه پر شهرو شوومه

چاوم به چاوتان ناکه وى..

به لام شهرت بى

له دوا چرکى ته مه نى خوّم

رټيه کى تر بدوژمه وه

تاکو به ره و هيوآ برؤم..

تۆلە

كاتى بىنىم
چەوساۋەكان ئازار ئەدران
كاتى بىنىم زىندانىەكان
كۆمەل كۆمەل لە چال ئەنران
لەوكاتەۋە
بۇ دوامىن جار..
لە تۆلەى ئەم زامە سەختە
ئەسرىنى دىدەم كەۋتە خوار..

﴿ بۇ ناگرېين؟ ﴾

بۇ ناگرېين
بۇ مندالە ھە تيوە كان..
بۇ ئەوانەي
خۆشى لە لايان گريان بوو
ئەو كەسانەي
ژين لە لايان ھەر زيندان بوو
دەي بگرېين
ناخ و وپژدان تويوۋە كان..

زەحمەت كيشە سەرقالە كان
چيآن ھيئا..؟
بۇ بالئدە بي بالە كان
لە لاپەرە كانى ميژوو
نە تاننوووسى

سزای روژانی رابردوو
تا ئیستا هەر بەردەوامەو
لەنیۆ نهچوو..

ڪاروان

زور له ميڙه
شهيداي هه وايه ڪي شاديم
سالائيڪي دوورو دريڙه
تامه زروِي وشهِي نازاديم
گهر ده ته وي...
رهگ و ريشالم ده ريني
دره ختيڪي خوڙاگرم
لافاو و زريان و توفان
تيڪ ده شڪينم
قهت نامرم...

گهر ده ته وي
ميڙووي رابردووم بناسي
من شهوقي هه وره تريشقه و
شالوويڪي بهري ڪه وتووم

نه گەر کۆسپى بىته رىگام
له بنرا هه لى ده كيشم
هه ردهم به سه ربا سه ركه وتووم
نهم چى پروكesh خه يال نيه و
روودا و پكى راست و ره وام
گهر ليم بگرن هه زاران ناو
قهت تىك ناچى سىماو شيوهم
كاروانه كه م به رده وامه و
هه زاران ساله به رپوهم..

كوره

بووم به كوره
خه باتى خوښى چه وساوان
له گشت لاره
زورداران هيرشيان هينا
بو گيانى منى بى تاوان..
جه سته يان كردم به نشان
خه لئان يان كردم له خوينا..

﴿ بۆ دايكم ﴾

ئەي دايەگيان
دەبا بەس بى ئىتر گريان
من دەزانم
دلى تۆ ئىستا پر خەمە
بەلام گريان
بۆ ئەم خەراباتە كەمە
گويم لى بگرە
كە پىت ئەلئيم
ئارام بگرە
هەتا ئەمرى..
ئەشكى چاوانت مەرپۇزەو
چىتر مەگرى..

وا کوچ نه کم
بو مهمله که تیکى ناديار
بو ولاتى
نه بينى چاوى روژگار

ناونيشانم
تیکوشان و رهنج و ههسته
پرى ريگام
هه والو خوین و به رهسته
به کليلی هزرى روونم
دهرگای سنوور ده که مه وه و
په ساپورتیشم له دهسته
له وى نه ژيم
تا دوا نه فەس
چونکه ژين لیژهدا پهسته

﴿ ولاتہ کم ﴾

ولاتہ کم
نہ مرو دنیا لیت تاریکہ
ولاتہ کم
وہک ریہوار بہ
گورج و گول بہ
توندو تول بہ
ٹاگدار بہ
ریگات ہلدیرو باریکہ

ولاتہ کم
توش وہ کو من
دیلی لہ ژیر دەستی دوژمن
بہ لام بزانه نہ مروکہ
نہم بہ سہ رہات و چیروکہ
فیلیکی بی ناویشان و

چاره نووسیکی فەوتاو و ترسنۆکه
قسەى پلئۆخى سەر زاریان
هەلوپستی بەدى رەفتاریان
مەدالیای یەخەو بەرۆکه

ولانەکم
دوینی سۆالکەرێکم بینی
بە سینەپەکی فراوان
بە دەمی زەر دەخەنەو
بە گوفتاری رەسەنەو
لە گەل یەك دوو قسەى رەوان
وتی هەر دارى هاتە بەر..
گەر ئەو دارە
تووشى خۆرەى ناوخۆ نەبى
قەت بیگانەش
پیلانى بۆ ناچیتە سەر..

﴿ نانی زهەر ﴾

له شه قاما
مندالی که و ته بهرچاوم
له برسانا
به سوزو به کول ته گریا ..
له دیدهی دا
به خورپ ته شک ته هاته خوار
به شیوهی بارانی به هار
تا سه ره انجام بوو به ده ریا ..
لیی چوومه پیش .. رووی تی کردم
یه که هه ناسهی قوولی کیشا!
دوای تیروانین .. پهی بی بردم
زور به سینا ..
که ده ستم برد بو گیرفانم
له ته نانیکم ده رهینا ..

تیگه یشت من خاوهن نام

به نامویی!

رووی وه رگیژاو لییدا روویی!

گویم لی بوو له به رخوی ته یوت:

نایی من نانی تو بخوم

نایی به شوینی تو بروم

چونکه تو خوین مژی گهلی

وه کو هه لو

قرکه ری بولبول و مهلی

نانی تو ژه هری تی کراوه

قسه ی خوشت خه بنجه ریکه

له پشتی هه ژار چه قاوه ..

❦ خاوهن خاڪم ❦

من مروڦم خاوهن خاڪم
خاوهن زمانتيڪي پاڪم
هه تا ٿيسٽا لهم خاڪه دام
لهم خاڪه بووم
لهم خاڪه ڙيام
خودا تهو مافهي پي داوم
لهسر تهم خاڪهي روٽاوم
تهمه سروسٿيڪي ڙيان و
ياسايه ڪي بي پهلهيه ..
هه رڪهس نڪوئي لي بڪا
هه تا سينهي
غهرقي تاوان و ههلهيه ..
بوپه ٿيسٽا
رووت تي ته ڪم ته هي خاڪه ڪم
تهم هوٽراوهت پيشڪهش ته ڪم

رېبوارى رېم

من شاعیر نیم
ته دی من چیم..؟
رېبوارى رېگایه کم
دېم و ده پوم
نوینه رى نوی قه لایه کم
ده چم بو سه رى رېگا
هه تا ده گم به هیوا
به لى ته من رېوارم
رېبوارى رېه کی سه ختم
لیم ناگه پین
زورن ته وانهی دینه ریم
ده پرسن لیم!
چیم و چون و له کوپوه دیم..؟
به لى ئیستا لهم رېه دا
یه خهم ته گرن

سهرم نه برن
له چهپ ، له راست
له پیش و پشت
خوینمیان رشت
چونکه نه من
له هه ورازی دابه زیوم
هه ورازی کیویکی بهرز
زور له میژه وه به پروه
هه لقولای
گری بورکانی نه م کیوم
هه تا ده گم به ناوتم
کولنادهم له زیان و ساتم

گەر ده پرسی! ❁

گەر ده پرسی له حالَم
فهرموو وه ره
به چاوی میَشك سه یر که
ئاخو چۆنه شان و بالَم
منی به نده..
دلَم ئیستا
له زیندانی تاوان به نده..
که چی نه تۆش
روخساریکی دلپَرین و
له سه ر لیوانیشت خه نده..

گەر ده پرسی له حالَم
پرۆ ده ریینه نه لبوومی
رهفتاری کۆنه سالم..
جا تیم نه گهی

به درېژني ته مه نې ژيانم
من به چ کارېک سهرقالم
ته و جا نه ليم:
سه يري رهنگ و روخسارم که
سه يري کرده وه و کارم که
سه يري زمان و زارم که
سه يري ليوي به بارم که

❁ نەي دايبە گيان ❁

نەي دايبە گيان
خۆشەويستيت كانياويڭكە ..
سەرچاۋە كەي لە ناو دۆلم ھەتقولاۋە
لافاۋيڭكە ..
ھەزاران رەشەباي توندو
بارانى سەختى بەدواۋە ..
بەھارپىكى رەنگاۋرەنگە
لە ئەلبوومى ھەست و سۆزم تۆماربوۋە
وہك خروڭكە كانى خويىنم
بە تىكراي لە شىم رۆچوۋە ..

﴿ ھاۋارى بولبولىك ﴾

ھۆ خەلكىنە!
گوپم لى بىگرن..
من بولبولىكى بى نەۋايى بال بەخوینم
ھەموو رۆژى كە خۆر ھەلدى
لەگەل ئاسۆى رووناكى خۆر
لەگەل ھەورو بارانى زۆر
بە دەنگە پىر ئاۋازەكەم
بە سۆزۈ ھەست و نازەكەم
بەسەر ئاۋايى ئەم شارەدا ئەخوینم..
ئەگەر وپستم ھەنگاۋ بىنم بۇ سەر بەستى
بۇ بىننى ھىۋايى ونى خوشەۋىستى
ياخود بۇ مە بەستەم راکەم..
قەت لە بەردەمى ناپاۋى
يانىش لە بۇ قومى ئاۋى
سەرى بەرزم نەۋى ناکەم..

له ساتيكي كت و پرا
هاوارم كرد: نهرى ((قه نديل))؟
نه ترانيوه؟!
له هموو جيهان بيستراوه..
بيچوه كانم
له ناو قه فهسى زوردارى سه دهى نوى
شاپه پرو باليان به ستراره..

چاوه کانم

چه ندین ساله چاوه کانم
فرمیسکان نه بارینن..
پرشنگی رووناکی ژیان
له خوږاندا نه تورینن..
دلنیا بن لیم!
من له وه تی هاتوومه بوون
نه مبینوه خوږشی ژیان..
له وکاته ی زه وی گرتووه پیم
وا بوته دروشم و تالام
په روښی ژیان..
ده زانن بو...؟
چونکه من ههروهك بالنده
راوکه ری برسی به دوامه..
سال دوانزه مانگ خوئی به ستاوه و

وه کو بلیی
سه رچاوهی ژبانی له لامه..
به لام ته من
وه کو په روانه ی بال نه خشین
به ده وری رووناکی خوړا ده وران ته کم
به تاره قه ی نیوچه وانم
به رنج و ماندویتی شام
سرودی پیروزی باوهر
به هیمای بهرزی نازادی
له گدل چه پکه گوئی شادی
بو هموو چه وساوان ته بهم..

❖ لہ گہل توّمہ ❖

لہ گہل توّمہ
تامہ زرّوی دیداری خوابی
بوچی ہیشت
ہہنگی سہر گولی ناو باخہ کہت
لہ مژینی شیلہ دا
بی بہش و فہراموش بکری..؟
بوچی ہیشت کوّتری ناشتی
نہم گہلہ موستہ مہندہ
سہرگہردان و سہرخوش بکری..؟
لیّ مہ گہریّ جارِیکی تر
ہہست و بیری فراوانت
تووشی نہخوشی و سیل بکری
قہت مہ ہیّلہ نہ مجارہ یان
مہلی نازادیت دیل بکریّ

هاوار

له ولاتیکي نه ناسراو
من هاوارم لی هه لساوه
له شارپکی دوورو بی ناو
شیوه نم بو خوم گیراوه ..
من ئیستا که به ته نیام و
له گه ل ئیوه بی نه که نم
من ئیستا که له دنیا م و
کوشکی ستم رائه ژه نم

جاریکی تر هه لسا مه وه
هه نگاوم نا بو پیشه وه
به سه د ئازارو ئیشه وه
هاوارم کرد:

کی ریی ژینی لی ون بووه؟
که س وه لامی نه دامه وه ..

پیان وتم رۆلەى نوئ
تۆ ساويلكەو بەستەزمانى
گەر ژينى تازادت دەوى
بەبى دەردو تازارو ژان
بۆ مافى خۆت
بۆ نەمانى زنجيرو كۆت
بۆ دوورى لە رى تىكۆشان!؟

کریان

ئیسٔا جیہان
لہ ناو خہ ویکی قوول دایہ
لہ گوماوان تقووم بووہو
ھیچ ہہ ناسہی لہ بہر نایہ
ئیسٔا کاتی خہ وتن نیہ!
سات درہ نگہ ..
تہم ناسمانی داگرتووہو
پیکی نینت لہ بہر چیہ!؟

شہوہ زہ نگہ
ناسمان رہ شو
دونیا لہ بہر چاوم تہ نگہ
ہہر ئیسٔا زوو
لہ گہلت تہ دویم بہرہو روو
وہرہ دہست بجنہ ناو دہستم

رېښا بگرين ..
بو مه رگه ساتي ولاتان
تير تير بگرين ..

رنگای زانست

رنگای زانست ده‌گرمه بهر

تا کو له دنیا دیمه دهر

مه‌شخه‌لی زانست هه‌له‌که‌م

بوئه‌وه‌ی به‌ئاوات بگم

تووی زانیاری ئه‌روپینم

ریشه‌ی نه‌زانین دهر‌دی‌نم

به‌هوشیاری و خوینی ئالم

تاریکی ژین راده‌مالم

به‌زانست مروف دلشاده

بنچینه‌ی بی‌روپراو داده

ئه‌وه‌ی له‌رنی راستی لادا

ئه‌روا ته‌مه‌نی به‌بادا

چه‌کی زانستم له‌ده‌سته

نه‌زانین له‌رووم دا‌مه‌سته

هموو خاوہن عهقلئك و ژير
ناوى زانست ناكآ له بير

نامۆزگارى

بىرى كەرەۋە لە ھالى خۇتا
مەرگ لە سەنگەر گرتى ئاسۇتا
بەرەۋ رووى مردن تۆ ھەنگاۋ ئەنئى
رېگات لى ئەگرى چۈن رائەكەى لىي
تۆ گەر رېۋارى تۆشوو ھەلبىگرە
بۇ دەرباز بوونت رېگاي ھەق بگرە
تۆ چۈن ئەزانى ئەم رېگا دوورە؟
تارىك و تەنگە ياخود پىر نوورە؟
سەدانى ۋەك تۆ رېگايان ون كرد
سەدانى ۋەك تۆش وايان لە من كرد
دوا نامۆزگاريم بۇ خۇم و بۇ تۆ
ۋىلى راستى يىن بەبى چۈن و بۇ

❦ ئەي پەپۈلە * ❦

ئەي پەپۈلەي رەنگاۋرەنگ
ئەي نەرمۈلەۋ شۇخ و شەنگ

ئەي جوانى سۈشتى ئىن
ئەي خاۋەن ھەستى بى قىن

ئەي رەۋپنەرى خەم و ژان
ئەي راستگۆي رازو بى زيان

ئەي دۈست و ھاۋزىنى گولان
ئەي خۇشەۋىستى نىۋ دلان

ئەي ھەناسەي باخچەۋ تەمەن
ئەي شاگۈلى دوورى زەمەن

ئەي پالەۋانى كۆلنەدەر
ئەي ئاشتى خوازو گول پەرۋەر

* لە ۲۰۰۲/۱۰/۲۰ پىش نىۋەرۋ بوو كە چۈمەۋە بۆ مال بىنىم پەپۈلەبەك لە
باخچەي مائەۋە بەسەر درەختەكاندا دەسۈرۈتتەۋە ، مىنىش بەكسەر بىرۈكەي نەم
شىعەرەم بۆ ھات و تۆمارم كرد..

ئەي چىراي نۆرەزۇ باخان

بى پەلەي وەك بەفرى شاخان

ئەي سۆمەي چاوي باخەوان

مژدە بەخشى شاتۆي ژيان

ئەي پەپولەي رەنگاۋرەنگ

ئەي نەرمۆلەو شوخ و شەنگ

((شەپۆل)) ھەز دەكا ھاۋرپىت بى

سەينەي فراۋانى جىت بى

﴿ مَن بۇرگانىڭىز ﴾

مَن بۇرگانىڭىز چىا دەھىنمە جۇش
دەرمانم بۇ گىشت دىڭكى نەخۇش
ئازادىم لايە بۇ چەوساۋەكان
شىۋەن ئەگىر بۇ كۇژراۋەكان
لە ھەموو لايەك مَن ئەمىرۇ نامۇم
رزگارى گەلان كەوتۇتە ئەستۇم
سەدەھا سالە رەنجم كىشاۋە
سەدەھا سالە قوربانىم داۋە

﴿ مامۇستا ﴾

مامۇستا تۆ زۆر بەرپىزى
بە زانستەۋە بەھپىزى
تۆ ھۆشياركەرى كۆمەلگى
چراي رووناكى سەر رېگى
رېگى راستمان نیشان ئەدەي
رەۋىشى بەرزمان فېر ئەكەي
شەپۇلى دەرياي زانستى
روون كەرەۋەي حەق و راستى
بۆ ئىمە دەبىت بە رابەر
ۋتەكانت ئەكەينە بەر
بە زانستى راست و دروست
دوژمنى گەل پىي دى نوشوست

مہلی نازادی

لہ ئاسمانہ وہ دہنگیک ئہ بیستم
بوئی ہاتہ لہرزین ئیرادہ و ویستم

کاتی کہ روانیم بہ سہر سہرمہ وہ
تہیریک ئہ خوینی زور بہ شہرمہ وہ

لیم ہاتہ لیدوان ئہ وہ چی ئہ کہی؟
سہرت سورماوہ دیارہ تیم ناگہی؟

منیش تاسام و چیم ہی نہ و ترا
جہرگم گری گرت ہہروہ کو چرا

پاشان پارچہ یہ ک کاغہزی دامی
لہ جیگای گوftar وہ کو وہ لامی

که سهرنجم دا ریڅ لپی نوسراوه
(مهلی نازادی بالی برپاوه))

﴿ گهشتی خه یال ﴾

بو گهشتیکی دوور خه یال فرپوه
بو باخی دواروژ شه تلم چنیوه
له ناو شه پوئی شهوی تاریکا
ساله های ساله خه ونم بینیه

له دنیای ئیستا سهرگرمی شینم
پرسه م لی بکن بو خوم و ژینم
له ناو ههنگاوی خه م و مه بهستا
دهسته بهر نه کم هاو پیی دیرینم

که ریگا نه پرم ماندوو نا بم زوو
ژیانی رابردووم هه مووی به سه رچوو
ده زانم ریگا سهخت و دژواره
به لام تینی خه م بو م له دایک بوو

بو ئامانجیكە هەولو تەقەللام
پەرئیش و ژانە ژینی نیو دونیام
مادامە نەخشەیی کردارم ریکە
بنەبر ئەبێ درکی سەر ریکام

پەر دەردو ژانە دلی بە خوینم
کازیوہی بەیان هیور ئەدوینم
لەگەل هەلاتی تیشک و رەونەقا
خۆم بە نمونەیی چرا ئەنوینم

﴿ ناسوی ژینم ﴾

سوڤمای ون کرد چاوی گهشم
ته واو سوور بوو به خوین له شم
له ژیانی دویای پر هیوام
له به دبه ختی خوږم بی به شم

هه نگاوم نا تا سه رکهوم
بو ن احه زانم ده رکهوم
به تیشکی رووناکی بروام
چرای تیو تاریکه شهوم

ئه وکاته ی زانیم که من چیم
دوژمن هات ئیسقانی بریم
تی روانیم گلی به وردی
نه وه ستا تا ورگی دریم

که هاتمه سهر شانۆی دنیا
ژیانم برده سهر به تهنیا
له ئاسۆی ئاواتی دوورم
خهك تهواو لیم بوون دنیا

بانگیشه

له ژيانی دونیا پیم ده لین شووم به
زورداریش ئەلی رقی سەر رووم به
له هه موو لایهك بانگیشهم ئەکه ن
نه داریش ئەلی رهنجی میژووم به

له نیو هه نگوینا تالیی ئەچیژم
له تاوی زاما ئەشك ئەرپژم
گشت ده رگایه کم لی داخراوه
له سەر ئەم حالهش زمان درپژم

جہنگ

لہ دوور دیم تروسکھی چرا
وام زانی مافم پیّ درا
کہ پرسیم لیّ ، ہر خوہ تی
شہرہ کوتہ کی دوو برا

دوینیّ ہہ والیان پیّ داوم
لہ تاوا زہرد ہہ لگہ پراوم
وتیان جہنگ بہرپا کراوہ
بوہ لہ ژین بہناو ماوم

هه ناسه

له دوا هه ناسه ی ته مه نی ژینم
چاوم هه لهینا تا خور بینم
به لام داخه کم نه مدی ته مجاره ش
پرژا به سهر خاك خوینی برینم

گوره پان

نیشتمانی من گوره پانی که
سه د هه زار روله ی لی سهر پراوه
به قه د در پژی ته مه نی میژوو
له خوینی خویا خه لئان کراوه

گہلی کورد

گہلی کوردی ماف خوراو
خاک و ولات بہش کراو
چیتر شیون مہگیرن
دایکانی رولہ کوژراو

بوچی وا خہم دایگرتوون
لہ تاریکی شہو خہوتوون
سہنگ و کیشتان نہماوہ
بی ہیژو شہکەت کہوتوون

دہبا بہس بی دانیشتن
دووبہرہکی و خوین رشتن
کرداری بہد وہلا نین
ناحہزی و یہکتر کوشتن

رېگا

من رېبوارېکم رېگا ون ناکم
هەرچەندە رېگا کۆسپ و هەلدیر بى
لە شەووەزەنگا ساتى کۆل نادەم
هەرچەند بۆ خەوا چاوانم کۆپ بى

مەشخەل

من هەلگى مەشخەلېکم
سووتە مەنیم تەنیا خوینە
رېگای تارىک روشن تەکم
بۆ ئەوکەسەى کە بى شوینە

تەرس

قەت من لەوہ ناترسم
دوژمن خوینم بریژی
بە لام لەوہ تەترسم
بە زیندوویی بمیزی

زۆرچاک ئەزانم ئیستا
دەورووبەرم خویناوە
چەقەل لاشەیان خواردووم
تەنھا بەشیکم ماوە

﴿ كازيوه ﴾

به هاری ژینم روو له نه مانه
چونکه سپیده ناحهزی خه وه
کاتن کازيوه سه ری دهرهینا
یه کهم تیشکی خور بو روچی شه وه

به خوینی په نجه م شیعیر نه نوسم
که رچی به رچاوم تاریک و تهمه
شه و له بهر چرا خودکار هه لته گرم
چونکه دلم بوئی به زام و خه مه

باندہ

وہك بالندہیہ کی بی لان
سنووری ولاتم بری
دوای ہزار جار شین و گریان
چاوی فرمیسکاویم سرپی

فەرھەنگۆك

- ۱ -

ئەزمۇن : تاقى كىردىنە ، تەجرۇبە

ئەسرىن : فرمىسك

ئەزپىن : ئەپەۋىن ، ئەتۇرپىن

ئەپۈنم : ئەچپنم

ئەشك : فرمىسك

- ب -

بە بادا : بە ھەۋادا ، بە خۇرايى

بە سىنا : بە ئاسان

بىدار : بە ئاگا ، بە خەبەر

بىلان : بى ھىلان

بىنايى : بىنەن

بە ئەسپايى : بە ھىۋاشى

بەد : خىراپ

بانگىشە : بانگ كىردىن

بىتەۋا : بى شوۋىن

- پ -

پەي پىتەردىم : لىم ھالى بو ، تىم گە بىشت

پىلتۇخ : پىس

پەست : تەمبەل ، خاۋ

پىژا : رۇئا

پەرۋىن : شوپرا

په له : له که

- ج -

جوش : به کارخستن ، راته کاندن ، (جوش و خروش)

- چ -

چاخ : سهرده م ، عصر

چه قه ل : گیانداریکی گوشت خوره

- د -

دووبه ره کی : ناکوکی ، به ربه ره کانی ، ململانی

ده فەر : ناوچه

دانا خورپی : راناچله کی ، ناله رزی

دیده : چاو

دهر فەت : بوشایی ، (مجال)

دەروازە : دەرگا (دەرگای سەرەکی)

- ه -

هزر : بیر

هه لدین : بدین

- و -

ویل : شهیدا ، عه و دال

ویژدان : ضمیر

وه ده ردینی : دهرده کا ، ده خاته دهره وه

- ز -

زار : دهم

زیندان : به ندیخانه

زام : برین

- ت -

تیکرا : هه موو

تامه زرق : شهیدا

تویشوو : زه خیره (عتاد)

تین : هیز

تهوژم : زریان ، باو بوژان

- ک -

کینگه : مزعة

کازیوه : کاتی خوړه لاتن

کونج : که لین

کووره : وهکو ئاگردان یان وهکو ته نوور وایه ، به کاردی بۆ دروست کردنی

گۆزه و .. هتد

- ل -

لانه واز : بئ جئ ، بئ لانه

لهت لهت : پارچه پارچه

لئیل : پیچه وانه ی روون

- م -

مهست : سپ ، کپ

موسته مه ند : زۆرلی کراو

مه شخه ل : چرا ، تۆپه له ئاگر ، تۆپه له رووناکی

- ن -

نکوئی : ئینکاری

نوشوست : شکست

نامق : غریب

ناخ : دهرهون

نهوی ناکه م : نزم ناکه م ، داناخه م

نه دار : هه ژار

- س -

سه رقالم : پر کار (مشغول)

سوچ : که لاین ، که له بهر ، قوژین

سهخت : گران ، زه حمهت

سینه : سنگ

سهنگ : قورسایی

سپیده : به ره به بیان

سو ما : بینایی چاو

سیما : روو

سیل : نه خوشی به که

سه رگه ردان : سه رلی شیواو (لی تیکچوو)

- ف -

فه راموش : گوی پی نه دان (اهمال)

- ر -

رهوا : گونجاو ، معقول

راکه م : هه ستم ، هه لیم

راز : قسه ، گوفتار

رهنج : هه ول

رابوون : ههستان ، ههستانهوه

رهوان : روون (واضح)

رۆچووه : چۆته خواری ، قوول بۆتهوه

روخسار : رووکار ، روو

رائه ژه نڻ : رائه ته کیننم ، ده له رژینم

رۆناوم : داناوم

- ش -

شهکته : ماندوو ، که وتوو

شهوه زهنگ : تاریکه شهو (شهویکی زۆر تاریک)

شیوهن : شین

شه تلّ : نه مام

شووم : خراپ ، نه حس

- خ -

خه رابات : ویرانه ، کاولکاری

خه لئان : غرق ، نفووم

خۆره ی ناوخۆ : (دار کرمی له خۆی بێ)

خودکار : پینووس ، قه له م

خه نده : زهرده خه نه

- گ -

گړکان : بوړکان

گړ : بلنسه

پېرست

لاپهړه

بابهت

۱	پیشه کی
۳	نه گهر بیت و شيعره کانم
۴	منی هه ژار
۶	بیداری
۷	لینان پر سیم
۹	له زمونږی شيعر
۱۱	که ی سهر به خوم
۱۳	هونراوه که م
۱۴	شانو
۱۷	خوزگه
۱۹	راپه رین
۲۰	شه و
۲۱	هیوا
۲۲	توله
۲۳	بوناگرین
۲۵	کاروان
۲۷	کووره
۲۸	بودایکم
۲۹	کوچ

۳۰ ولائه‌که‌م
۳۲ نانی زه‌هر
۳۴ خاوه‌ن خاکم
۳۵ رنبواری رنیم
۳۷ گهر ده‌برسی
۳۹ نه‌ی دابه‌گیان
۴۰ هاواری بولبولنیک
۴۲ چاوه‌کانیم
۴۴ له‌گه‌ل توومه
۴۵ هاوار
۴۷ گریبان
۴۹ رینگای زانست
۵۱ ناموزگاری
۵۲ نه‌ی به‌بووله
۵۴ من بورکانیکم
۵۵ ماموستا
۵۶ مه‌لی نازادی
۵۸ گه‌شتی خه‌بال
۶۰ ناسوی ژینیم
۶۲ بانگیشه
۶۳ جه‌نگ
۶۴ هه‌ناسه
۶۴ گۆره‌بان
۶۵ گه‌لی کورد
۶۶ رینگا

٦٦	مه‌شخه‌ل
٦٧	توس
٦٨	كازپوه
٦٩	بالنده
٧٠	فه‌ره‌ه‌نگوك
٧٥	پپرست

جیهانی شووم
کاتی پیم زایه دنیاوه
من بی گوناح له دایک بووم
به ئه سپایی هه موو جه ستم
به دهروازهی ژین تپه پریم..
که سه پریم کرد
چوارده ورم کوت و زنجیره و
هه ر بوئه لیان راپه پریم..